

Література

1. Аалдерс, Р. Аутсорсинг: практическое руководство [Текст] / Р. Аалдерс: – М. : Альпина Бизнес Букс, 2003. – 470 с.
2. Безруких П. С. Учет затрат и калькулирование в промышленности : вопросы теории, методологии и организации / П. С. Безруких, А. Н. Кашаев, И. П. Комиссарова. – М. : Финансы и статистика, 1989. – 223 с.
3. Білуха М. Т. Контроль витрат виробництва на основі впровадження комплексної автоматизації ПЕОМ на прикладі гумотехнічної галузі / М. Білуха, С. Іваніна // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 5. – С. 59-62.
4. Валуев Б. И. Контроль в системе внутрипроизводственного хозрасчета / Б. И. Валуев, Л. П. Горлова, В. В. Муравская.–М.: Финансы и статистика, 1987. – 239 с.
5. Грещак М. Г. Управління витратами : навч.-метод. посіб. / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба. – К. : КНЕУ, 2002. – 131 с.
6. Дерій В. А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку та контролю : [монографія] / В. А. Дерій. – Тернопіль, ТНЕУ, Екон. думка, 2009. – 272 с.
7. Костирко Р. О. Організація внутрішнього контролю в управлінні витратами машинобудівного підприємства : монографія / Р. О. Костирко, С. В. Щеголькова. – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – 296 с.
8. Костів М. А. Облік та контроль доходів і витрат в управлінні електроламповим підприємством : матеріали VII Міжнар. наук. конф. “Наукові школи світу : сучасний стан, перспективи розвитку”. – Ч. 2 / М. А. Костів, А. В. Озеран. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – С. 102-108.
9. Нападовська Л. Управлінський облік: суть, значення та рекомендації щодо його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств / Л. В. Нападовська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 8-9. – С. 50-63.

УДК 657.471

Римар Г.А.,

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ У ЖИТЛОВОМУ БУДІВНИЦТВІ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

Розвиток ринкових відносин господарювання, жорстка конкурентна боротьба за ресурси та ринки збуту зумовлюють необхідність підвищення ефективності використання виробничо-економічного потенціалу вітчизняних будівельних підприємств. Що в свою чергу, зумовлює радикальне переосмислення змісту, методів та інструментарію управління діяльністю будівельних підприємства.

На нинішньому етапі розвитку економіки важливим є правильно визначити сутність поняття та розуміти економічний зміст категорії витрати,

їхнє місце та функціональну роль у багатоаспектній діяльності будівельного підприємства. Визначення сутності та економічного змісту витрат повинно спрямовуватись на управлінські цілі. Однак, проведені дослідження свідчать про протилежне. У нормативній та науковій економічній літературі визначення понять витрати, собівартість і їхніх видів та їх економічного змісту переважно характеризуються неоднозначність думок у трактуванні понять витрати, витрати виробництва та собівартість, що свідчить про нерозв'язаність проблеми щодо визначення сутності та змісту цих понять, що ускладнює визначення їх місця та ролі у діяльності підприємства.

Вказаним проблемам присвячено наукові дослідження таких відомих вітчизняних вчених: Бойчика І.М, Ф.Ф.Бутинця, Голова С.Ф., Задорожного З.В., Крупки Я.Д., проведені дослідження за проблемою дозволяють стверджувати, що витрати – це вартість різних видів ресурсів, що споживаються для певних цілей з метою забезпечення функціонування та розвитку підприємства.

Оскільки, будівництво відрізняється від інших галузей певними технологічними, організаційними та економічними особливостями, які визначають систему його планування, обліку та аналізу, а саме:

- нерухомість будівельної продукції;
- рухомість будівельних організацій та їх структурних підрозділів;
- індустріалізація й кооперування будівельної продукції;
- індивідуальні та дрібносерійний характер будівництва;
- тривалий цикл будівництва;
- розпорошеність об'єктів;
- використання різних способів експлуатації техніки;
- залежність виробництва від природно-кліматичних умов;
- необхідність складання попередніх проектів на будівництво.

Зауважимо, що формування витрат у будівництві на відміну від інших галузей національної економіки має свої особливості. Так, у собівартості будівельної продукції, завдяки її нерухомості, відсутні так звані позавиробничі витрати, тобто витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції. Собівартість будівельно-монтажних робіт – це витрати будівельної організації, безпосередньо пов'язані з виконанням на свій ризик і власними силами будівельних робіт на замовлення підприємств, організацій та громадян. Житлове будівництво різноманітне за технологією виробництва, обсягами робіт, конструкціями, місцевими кліматичними та геологічними умовами, а з цим пов'язана й різноманітність застосування матеріалів, устаткування, проектних і технологічних рішень тощо. Звідси особливість і складність організації житлового будівництва кожного конкретного об'єкта, що також впливає на порядок формування затрат.

Багатоаспектність поняття витрат та їх багатокомпонентність зумовлюють різні підходи до виявлення і аналізу чинників, що формують їх рівень. Так, на думку І. М. Бойчика, основними чинниками формування витрат є технічний рівень виробництва, організація виробництва і праці, зміна структури та обсягу продукції, галузеві та інші чинники [1, с.200].

Ю.С. Цал-Цалко виділяє такий чинник ефективного формування витрат на виробництво продукції як матеріальна зацікавленість працівників у результатах своєї праці [3].

Вважаємо, що необхідно ділити усі чинники, які впливають на формування витрат, на чинники зовнішні (такі як ціни на матеріальні ресурси, умови реалізації продукції, системи й умови оподаткування) та внутрішнього впливу. Важливим чинником формування витрат, є також галузева ознака підприємства.

Зауважимо, що логічним буде почати розглядати чинники, що формують виробничі витрати, з тих які мають безпосередній зв'язок з виробництвом до таких в першу чергу слід віднести масштаби будівництва. Йдеться про сукупну виробничу потужність, диференційовану за видами, кількістю та максимальною віддачею наявних потенційних чинників.

Не менш безпосереднім чинником, що впливає на величину витрат є структура виробничої програми підприємства – характеристика видів послуг, робіт, будівельної продукції, які надаються (виробляються) в певному виробничому періоді із зазначенням їх кількості. Номенклатура продукції, послуг змінюється тільки через тривалі періоди. Що ж до виробничої програми, то їх можна змінювати у відносно короткий проміжок часу. Тобто виробнича програма підприємства регулюється самим підприємством. Її вплив на витрати безпосередньо обумовлені кількістю ресурсів, потрібних для виготовлення продукції. Якщо випуск продукції зменшується або збільшується, відповідно змінюються і витрати засобів виробництва, робочої сили і матеріалів [2].

Суттєвим чинником впливу на формування витрат є організація виробництва, тобто форма його здійснення, яка досить тісно пов'язана з технологією виробничого процесу.

Ще одним вагомим чинником формування витрат виробництва є якість виробництва, яка характеризується властивостями чинників виробництва, які визначають їх придатність для використання у будівництві. Підприємство у якого у розпорядженні є краще технологічне обладнання, персонал з високим рівнем продуктивності праці та відповідні матеріали, має найсприятливіші щодо витрат умови виконання виробничої програми. Тому важливим завданням є добір чинників виробництва такої якості, за якої витрати на одиницю продукції були б мінімальними.

До чинників які також значною мірою впливають на формування витрат виробництва, але в силу своєї природи пов'язані з іншими сферами діяльності підприємства належать: процеси організації збуту продукції, фінансування, кредитування і оподаткування, дослідження й розвиток.

Діяльність підприємства у сфері дослідження і розвитку спрямовані на підвищення якості продукції, чинників виробництва та удосконалення його методів. Отже, вони опосередковано впливають на рівень витрат.

До зовнішніх чинників формування витрат належать ті, на які підприємство не впливає і в своїй політиці повинно сприймати їх як дещо незмінне. Вони відображають вхідні зв'язки системи виробничо-фінансової

діяльності.

Виходячи з концепції єдиного облікового інформаційного простору та особливостей будівельного виробництва, облік витрат розглядається із системних позицій бухгалтерського обліку, що дозволяє виділити наступні основні риси формування облікової системи будівельного виробництва.

1. Будівельний ринок включає такі елементи, як інвестори, замовники, забудовники, підрядники, промислові підприємства з виробництва будівельних матеріалів, проектно-дослідницькі організації й ряд інших. Облікова система повинна відображати цю специфіку: наприклад, у забудовника основний акцент повинен бути зроблений на організацію облікового процесу капітальних вкладень та джерел їхнього фінансування, а у підрядника – на облік власних виробничих витрат, прийнятих субпідрядних робіт, реалізації кінцевої продукції або виконаних етапів робіт.

2. Будівельні організації, як правило, включають підрозділи основного, допоміжного та обслуговуючого виробництв, що визначає традиційно окреме відображення витрат і фінансових результатів.

3. Тривалість у часі виробництва будівельної продукції (тривалість виробничого циклу), що обумовлює специфіку нагромадження витрат і формування собівартості кінцевої будівельної продукції та можливість вибору методу визначення кінцевого фінансового результату.

Отже, від правильного нормування витрат на виробництво в розрізі їх структури залежить правильність визначення вартості будівельної продукції, а особливе значення має правильно обґрунтоване формування витрат, які входять у собівартість будівельно-монтажних робіт.

Література

1. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піга Ю.В. Економіка підприємства: навч. посібник. – К.: Каравела, 2001. – 124с.

2. Крупка Я.Д., Задорожний З.-М.В., Гудзь Н.В. та ін. Бухгалтерський облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 460 с.

3. Цал-Цалко Ю. Витрати підприємства.: навч.посібник. – Київ, 2002. – 656с.